

*До спеціалізованої вченої ради ДФ 26.455.009
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПН України*

ВІДГУК

**доктора юридичних наук, професора
заслуженого юриста України,
професора кафедри публічного та приватного права
Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського
Берназюка Яна Олександровича
на дисертацію Сандрачука Ярослава Володимировича
на тему: «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної
влади», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за
спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Розвиток адміністративної юстиції у світлі реформаційних та євроінтеграційних процесів, що відбуваються сьогодні в Україні, є актуальним питанням теорії та практики публічного управління. Важливе значення для зміцнення та удосконалення публічно-правових механізмів захисту прав та свобод людини і громадянина у правовідносинах із суб'єктами владних повноважень має формування ефективної системи адміністративного судочинства, оскільки найбільш дієвою формою такого захисту виступає судова процесуальна форма. Проте сучасний стан функціонування адміністративних судів в Україні свідчить про наявність низки проблемних питань у цій сфері, на вирішення яких спрямовані основні результати дослідження.

Водночас огляд наукової літератури свідчить, що дослідження, присвячені сучасним проблемам розвитку адміністративної юстиції, є недостатніми та епізодичними, а тому запропонована тема та наведені на її користь аргументи свідчать, що робота Сандрачука Я.В. є актуальною та своєчасною.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані чітко та послідовно. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Мета дисертаційного дослідження Сандрачука Я.В. полягає у теоретичному обґрунтуванні розвитку адміністративної юстиції в системі публічної влади для забезпечення законності, здійснення правосуддя у публічно-правовій сфері, захисту прав і свобод громадян, а також у розробці практичних рекомендацій для удосконалення діяльності адміністративної юстиції у даній сфері (с. 18).

Структура дисертації логічно витікає з поставлених завдань, об'єкту та предмету дослідження та охоплює як теоретичний, так і практичний аспект досліджуваної проблематики.

Висновки, зроблені дисертантом у роботі, є обґрунтованими та лаконічно побудованими, мають наукове та практичне значення як для науки державного

управління, так і для практичної діяльності адміністративних судів, інших органів державної влади та місцевого самоврядування.

Зокрема, дисертант обґрунтовано доводить, що значення адміністративної юстиції у контексті впливу на органи публічного управління, полягає у: 1) забезпеченні ефективного захисту прав, свобод та інтересів суб'єктів приватного права у правовідносинах із суб'єктами публічного права; 2) гарантуванні забезпечення збалансованості приватно-правових та публічних інтересів та, з урахуванням такого балансу, захисту прав та інтересів людини і громадянина у публічно-правовій сфері тощо (с. 56).

Аргументованим є також висновок про те, що особливостями здійснення судової та адміністративної реформ в аспекті забезпечення розвитку адміністративної юстиції на сучасному етапі є те, що: 1) значний вплив на державну політику в досліджуваній сфері справляють міжнародні та європейські принципи та стандарти; 2) суттєва увага держави приділялась розвитку принципів судочинства, підвищення обсягів фінансування судової влади, підвищення ролі суддів у вирішенні питань власної діяльності, в тому числі формуванні державної політики та прийнятті законодавчих актів в сфері організації та функціонування судової системи (с. 55-56).

Можна позитивно оцінити ідею стосовно необхідності запровадження у діяльність адміністративних судів принципу транспарентності, який розглядається дисертантом: 1) як основоположний європейський та національний принцип, що втілюється у таких елементах, як гласність, відкритість публічність, інформаційна доступність судочинства у відповідних судах; 2) як інструмент демократичного суспільства, що дає змогу громадськості здійснювати контроль за діяльністю адміністративних судів, а також моніторинг якості та ефективності правосуддя; 3) як умова запобігання корупції під час здійснення адміністративного судочинства та публічного управління в судах адміністративної юрисдикції (с. 64).

Прогресивною є ідея стосовно необхідності запровадження та ефективної організації медіації в адміністративному процесі шляхом: доповнення Кодексу адміністративного судочинства України положеннями стосовно способу та порядку організації медіації, повноважень судді-медіатора, обов'язковості проведення медіації у таких адміністративних спорах, як стягнення податків, адміністративних штрафів, усіх спорів між фізичними особами та контролюючими органами та ін.; запровадження системи спеціальної підготовки суддів-медіаторів, визначення стандартів та вимог до такої підготовки, а також порядку підтвердження кваліфікації судді-медіатора; запровадження економічних стимулів для учасників судового процесу, передбачення можливості звернення до процедури медіації, як до початку, так і у процесі судового розгляду справи, однак, до винесення рішення по суті тощо (с. 185).

Заслуговує на увагу й твердження автора про важливість усунення механізмів неправового впливу на суддів в адміністративному судочинстві, що запропоновано здійснювати за допомогою системи організаційно-правових, інституційних та фінансово-економічних гарантій, закріплених Конституцією

та законами України, серед яких дисертантом виокремлені такі, як: закріплення права судді самостійно вирішувати питання організації своєї діяльності через систему суддівського самоврядування, утворення спеціальних органів, до виключних повноважень яких належить вирішення питань про здійснення добору суддів, притягнення їх до відповідальності, звільнення тощо, передбачення у Державному бюджеті окремої статті видатків на забезпечення судової влади тощо (с. 229).

Особливо звертає на себе увагу системний підхід до аналізу проблемних питань дослідження. Автор у своїй дисертації визначає конкретні шляхи вдосконалення законодавства, що регулює процес здійснення адміністративного судочинства та діяльності адміністративних судів, зокрема, шляхом подальшої імплементації європейських стандартів організації та функціонування судів адміністративної юстиції, зокрема, таких, як незалежність суддів, право на доступне та ефективне правосуддя тощо, у національне законодавство України; чіткого розмежувати повноважень між органами суддівського самоврядування, органами забезпечення діяльності адміністративних судів, головами суддів та ін. (с. 237).

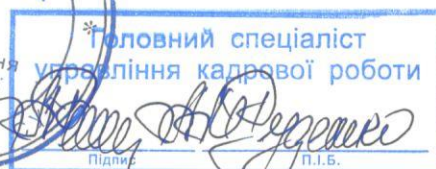
Практичне втілення в законодавство пропозицій, що містяться в роботі, дало б змогу значно підвищити ефективність діяльності адміністративних судів та здійснення ними захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Таким чином, можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Сандрачука Я.В. «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади» має теоретичне і практичне значення. Сформульовані й викладені в роботі висновки та пропозиції є вагомим внеском у розвиток сучасної науки державного управління, а сама робота є самостійним цілісним і завершеним дослідженням, яке вирішує актуальну для реформування сфери публічного управління проблему. Її дослідження дало можливість одержати важливі науково-обґрунтовані результати, пов'язані з створенням концепції удосконалення організації та функціонування адміністративної юстиції в системі публічної влади. Ці результати у своїй сукупності дають підставу кваліфікувати дисертаційне дослідження як вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки державного управління.

Доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
професор кафедри публічного та приватного права
Таврійського національного університету
ім. В.І. Вернадського

Я.О. Берназюк

Підпис засвідчую

ВІДГУК

на дисертацію САНДРАЧУКА Ярослава Володимировича на тему «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади»

на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань – 28 «Публічне управління та адміністрування», за спеціальністю – 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність обраної теми дослідження

Актуальність обраного автором напряму наукового дослідження обумовлена потребою обґрунтування науково-методичних засад розвитку адміністративної юстиції в процесі адміністративної та судової реформ в Україні; аналізу зарубіжного досвіду організації адміністративної юстиції та обґрунтування можливості його запозичення для України; вироблення шляхів адаптації адміністративної юстиції в Україні до європейських стандартів.

Оскільки адміністративна юстиція покликана забезпечувати законність діяльності органів публічного управління, наявність ефективної системи адміністративної юрисдикції є гарантією забезпечення прав фізичних і юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Проте наразі адміністративна юстиція в Україні потребує організаційного удосконалення, що з одного боку обумовлено євроінтеграційними процесами, а з іншого – відповідає потребам і запиту суспільства на наявність доступних способів захисту прав громадян у публічно-правових відносинах.

У зв'язку з цим тема дисертаційної роботи Я. В. Сандрачука є актуальною і своєчасною, відповідає вимогам сьогодення.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації Я. В. Сандрачука, є обґрунтовані, логічно взаємопов'язані і відповідають вимогам до таких досліджень. Достовірність результатів дисертації

підтверджена у процесі їх апробації на науково-комунікативних заходах. Обґрунтованість одержаних в ході дослідження результатів забезпечується завдяки використанню автором загальнонаукових та спеціальних методів: аналізу, синтезу, узагальнення, абстрактно-логічного (для визначення сутності та співвідношення основних теоретичних понять і категорій), структурно-функціонального (для визначення функцій адміністративної юстиції), системного підходу (для визначення напрямів удосконалення адміністративної юстиції), порівняння (для імплементації зарубіжного досвіду в Україні). Автором проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних учених, які охоплюють питання функціонування й розвитку адміністративної юстиції, судочинство у публічно-правовій сфері, досліджена судова практика, статистичні дані та матеріали соціологічних досліджень.

Висновки і пропозиції, отримані в дисертації, мають практичну цінність, що підтверджено врахуванням і використанням їх у діяльності Державної судової адміністрації України (акт від 30.08.2021), Директорату правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України (довідка від 26.07.2021), Київського окружного адміністративного суду (акт від 08.09.2021), відділу з питань запобігання корупції Апарату Верховної Ради України (довідка від 26.06.2021), навчальному і науковому процесі Національної школи суддів України (акт від 02.08.2021), науковій діяльності Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України (довідка від 31.08.2021), навчальному процесі Національного університету «Одеська юридична академія» (акт від 20.09.2021).

Наукова новизна одержаних результатів

Ознайомлення зі змістом дисертації і публікаціями Сандрачука Я. В. дозволяє дійти висновку про досягнення автором мети дослідження. Сформульовані автором пропозиції та рекомендації характеризуються певною науковою новизною.

Так, у дисертації: а) обґрунтовано науково-методичні засади розвитку адміністративної юстиції в процесі адміністративної та судової реформ,

що передбачає: забезпечення відповідності адміністративної юстиції в Україні європейським стандартам; удосконалення організаційного забезпечення діяльності адміністративних судів; розвиток системи суддівського самоврядування; запровадження ефективної системи моніторингу судової влади та періодичного оцінювання суддів; забезпечення збалансованості приватно-правових та публічних інтересів та, з урахуванням такого балансу, захисту прав та інтересів людини та громадянина у публічно-правовій сфері; підвищення професійності та доброчесності суддів; б) запропоновано класифікацію принципів адміністративної юстиції щодо забезпечення законності у сфері публічного управління; в) запропоновано впровадження інституту медіації для досудового врегулювання спору в адміністративному судочинстві, що створює умови для вирішення спорів більш гнучким способом з урахуванням інтересів усіх учасників.

Дискусійні положення щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження виконано на високому науково-теоретичному рівні, наукові рекомендації та пропозиції автора є належно обґрунтованими. Водночас схвально оцінюючи дисертацію Я. В. Сандрачука слід звернути увагу на такі дискусійні моменти.

Автор пропонує модель присудової медіації у адміністративному судочинстві, що має розвантажити судову систему та залишити судам адміністративної юрисдикції час для розгляду і вирішення більш серйозних та складніших публічно-правових спорів.

Однак в ході публічного захисту варто було б почути позицію дисертанта щодо витрат з державного бюджету на запровадження даного інституту та його доступності для усіх учасників провадження.

При цьому зазначені зауваження не ставлять під сумнів позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Дисертація Сандрачука Я. В. на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» є новим, актуальним, оригінальним

дослідженням, у якому обґрунтовано механізми розвитку адміністративної юстиції в системі публічної влади та яке має суттєве практичне значення.

На підставі викладеного Сандрачук Ярослав Володимирович за результатами прилюдного захисту дисертації заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

**кандидат юридичних наук, доцент,
член Науково-консультативної ради
Конституційного Суду України,
заступник керівника Департаменту
запобігання та виявлення корупції
Національного агентства з
питань запобігання корупції**

Василь ЛУЦИК

Достоірність підпису засвідчую
керівник Управління по
роботі з персоналом

Юр Дрошко

ВІДГУК
на дисертацію Сандрачука Ярослава Володимировича
на тему «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади»
на здобуття ступеня доктора філософії

У системі судоустрою України чільне місце займають суди адміністративної юрисдикції, завданням яких є розв'язання публічно-правових спорів. Саме адміністративна юстиція забезпечує правовий діалог між органами публічної влади та громадянами, покликана стояти за захисті прав та інтересів останніх. Незважаючи на те, що адміністративна юстиція в системі вітчизняного судоустрою інституційно виокремилась зовсім нещодавно, вона вже пройшла етап своєї розбудови. Водночас залишається низка невирішених інституційних та управлінських проблем розвитку адміністративної юстиції в системі публічної влади, зумовлених, зокрема, реалізацією заходів адміністративної та судової реформ, прагненнями України до євроінтеграції тощо. Наведене вказує на актуальність та своєчасність теми запропонованої дисертації.

На початку дослідження автор поставив низку завдань, серед яких: (а) обґрунтування науково-методичних засад адміністративної юстиції в системі публічної влади як складової адміністративної та судової реформи в Україні, (б) визначення принципів і функцій адміністративної юстиції у забезпеченні законності в публічному управлінні, (в) дослідження зарубіжного досвіду організації адміністративної юстиції та обґрунтування можливості його адаптації в Україні, (г) аналіз нормативно-правового регулювання організації та функціонування адміністративного судочинства у контролі за законністю діяльності публічної адміністрації, (д) обґрунтування впровадження інституту медіації для досудового врегулювання спору в адміністративному судочинстві для захисту прав і свобод громадян;

(є) пропонування шляхів адаптації адміністративної юстиції в Україні до європейських стандартів та практичного застосування рішень ЄСПЛ в адміністративному судочинстві тощо. Зазначимо, що відповідно до окресленого цілком логічно побудований зміст дисертаційної роботи, що дозволив розкрити усі істотні питання проблематики, яка досліджувалася.

Вважаємо, що заслуговують на підтримку авторські пропозиції та рекомендації, що виносяться на захист, зокрема щодо: 1) обґрунтування науково-методичних засад розвитку адміністративної юстиції в процесі адміністративної та судової реформ, що передбачає: забезпечення відповідності адміністративної юстиції в Україні європейським стандартам; удосконалення організаційного забезпечення діяльності адміністративних судів; розвиток системи суддівського самоврядування; запровадження ефективної системи моніторингу судової влади та періодичного оцінювання суддів; забезпечення збалансованості приватно-правових та публічних інтересів; підвищення професійності та доброчесності суддів; 2) класифікації принципів адміністративної юстиції щодо забезпечення законності у сфері публічного управління (виділення принципів організації (побудови) системи адміністративних судів України, здійснення адміністративного судочинства, публічного адміністрування суддівським корпусом); 3) функцій адміністративної юстиції (захист прав, свобод та інтересів людини та громадянина у правовідносинах з органами державної влади та місцевого самоврядування, охорона суспільного інтересу, забезпечення реалізації принципу поділу влади тощо); 4) поглиблення спеціалізації адміністративних судів шляхом утворення в їх системі судів, які спеціалізуються на розгляді податкових, виборчих, соціальних та інших спорів, що забезпечить більш професійний підхід до вирішення публічно-правових спорів; 5) шляхів адаптації адміністративної юстиції в Україні до європейських стандартів та практичного застосування рішень ЄСПЛ в адміністративному судочинстві тощо. Ці висновки дисертації характеризуються науковою новизною та виносяться на захист вперше.

Наведені та інші пропозиції й висновки проведеного дослідження є достатньо обґрунтованими. Робота виконана на належному теоретичному рівні.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, знайшли своє відображення в достатній кількості опублікованих праць (4 статті в наукових фахових виданнях із державного управління; 1 публікація у зарубіжному науковому періодичному виданні; 8 – у матеріалах науково-комунікативних заходів). Для розкриття теми дисертації використано значну кількість наукових та інших джерел (більше ніж 390), що свідчить про широку джерельну базу дослідження.

Викладене дозволяє підсумувати, що автор досяг поставленої мети дослідження та теоретично обґрунтував важливі аспекти розвитку адміністративної юстиції в системі публічної влади, – для забезпечення законності, здійснення правосуддя у публічно-правовій сфері, захисту прав і свобод громадян, розробив практичні рекомендації для удосконалення діяльності адміністративної юстиції у даній сфері.

Позитивно оцінюючи дисертацію Я. В. Сандрачука, можна висловити такі окремі зауваження.

Одним з положень наукової новизни, що виноситься на захист, є пропозиція впровадження інституту медіації для досудового врегулювання спору в адміністративному судочинстві для захисту прав і свобод громадян. На переконання дисертанта, це забезпечує швидке розв'язання конфліктної ситуації, що виникає між особою та публічною адміністрацією; є більш доступним способом захисту прав для суб'єкта приватного права у публічно-правових відносинах, ніж звернення до адміністративного суду; створює умови для вирішення спорів більш гнучким способом з урахуванням інтересів усіх учасників; дозволяє розвантажити судову систему та залишити судам адміністративної юрисдикції час для розгляду та вирішення більш серйозних та складніших публічно-правових спорів.

Не применшуючи значення та ролі медіації як позасудового способу врегулювання спорів та в цілому підтримуючи її запровадження, зазначимо, що виникає чимало питань щодо застосування такої процедури саме в сфері адміністративної юстиції.

Так, нещодавно ухваленим Законом України «Про медіацію» встановлено, що його приписи поширюються на врегулювання конфліктів (спорів) у тому числі і в адміністративних справах, а сама по собі медіація – це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

Звідси цікавим було б дізнатися думку автора щодо можливості та ефективності проведення таких переговорів з врегулювання конфлікту (спору) з суб'єктами владних повноважень з огляду на нормативне визначення компетенції, імперативне окреслення повноважень останніх.

Водночас висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку представленої дисертаційної роботи.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» Сандрачука Я. В. «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади» є новим, актуальним, комплексним, самостійним дослідженням, яке відповідає нормативним вимогам щодо таких дисертаційних робіт.

Викладене дозволяє стверджувати, що Сандрачук Ярослав Володимирович за результатами прилюдного захисту дисертації заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

**Доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
правових наук України,
суддя Верховного Суду**

Віталій Уркевич

Від імені

Уркевича

засвідчую

підпис

ВІДГУК

на дисертацію Сандрачука Ярослава Володимировича
на тему «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади»

подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю – 281 Публічне управління та адміністрування» галузі знань – 28 «Публічне управління та адміністрування»

Відгук підготовлений на підставі вивчення тексту дисертації, анотації та опублікованих праць здобувача.

1. Актуальність теми дисертації

Напрямок наукового дослідження є актуальним зважаючи на триваючі адміністративну та судову реформи в Україні, а також потребу пошуку шляхів удосконалення адміністративної юстиції з огляду на кількість звернень громадян України до Європейського суду з прав людини.

При цьому ефективність адміністративного судочинства у захисті прав, свобод та інтересів осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень залежить від ефективності й незалежності судової влади в Україні, узгодженості законодавства та єдності судової практики. На сьогодні продовжується удосконалення національного законодавства у контексті наближення його до європейських стандартів, здійснюється запозичення кращих практик іноземного досвіду та пошук нових процедур захисту прав громадян у правовідносинах з публічною адміністрацією. Особливої актуальності це питання набуває із ухваленням Парламентом Закону України «Про адміністративні процедури», який сприятиме врегулюванню відносин між особою та державою.

Дисертаційне дослідження узгоджується із положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України № 1678-VII від 16.09.2014.

Отже, тема дисертаційної роботи Сандрачука Ярослава Володимировича є актуальною і своєчасною.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації

Дисертація є комплексним сучасним дослідженням адміністративної юстиції. Сформульовані автором наукові положення і висновки є аргументовані, переконливі та відповідають вимогам до таких досліджень. Поеднання різних методів наукового дослідження дало змогу дослідити теоретичні і практичні особливості функціонування адміністративної юстиції в Україні.

Теоретичну базу дослідження становлять праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сферах теорії управління, судочинства та інших галузевих наук. Нормативна база ґрунтується на Конституції України, Законі України «Про судоустрій і статус суддів», Кодексі адміністративного судочинства, інших чинних законодавчих актах, на основі яких утворюються і функціонують органи адміністративної юстиції. Емпіричну базу дослідження складають статистичні матеріали, публічна інформація з офіційних ресурсів, відомості з Єдиного державного реєстру судових рішень, узагальнена практика діяльності адміністративних судів.

Наукова робота є структурованою і логічно викладеною, мета і поставлені завдання дослідження корелюються та репрезентують наукову новизну. Висновки до дисертації сформульовані чітко та мають значення для розвитку адміністративної юстиції.

3. Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає у тому, що дисертація Сандрачука Ярослава Володимировича є однією з перших спроб комплексно проаналізувати сутність адміністративної юстиції та її роль у контролі за діяльністю суб'єктів владних повноважень з точки зору публічного управління та адміністрування. У результаті проведеного дослідження було сформульовано низку нових теоретичних і практичних положень, висновків і пропозицій.

Так, автором уперше:

- обґрунтовано науково-методичні засади розвитку адміністративної юстиції в процесі адміністративної та судової реформи, що передбачає: забезпечення відповідності адміністративної юстиції в Україні європейським стандартам; удосконалення організаційного забезпечення діяльності адміністративних судів; розвиток системи суддівського самоврядування; запровадження ефективної системи моніторингу судової влади та періодичного оцінювання суддів; забезпечення збалансованості приватно-правових та публічних інтересів та, з урахуванням такого балансу, захисту прав та інтересів людини та громадянина у публічно-правовій сфері; підвищення професійності та доброчесності суддів;

- запропоновано впровадження інституту медіації для досудового врегулювання спору в адміністративному судочинстві для захисту прав і свобод громадян, що забезпечує швидке розв'язання конфліктної ситуації, що виникає між особою та публічною адміністрацією; є більш доступним способом захисту прав для суб'єкта приватного права у публічно-правових відносинах, ніж звернення до адміністративного суду; створює умови для вирішення спорів більш гнучким способом з урахуванням інтересів усіх учасників; дозволяє розвантажити судову систему та залишити судам адміністративної юрисдикції час для розгляду та вирішення більш серйозних та складніших публічно-правових спорів.

4. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

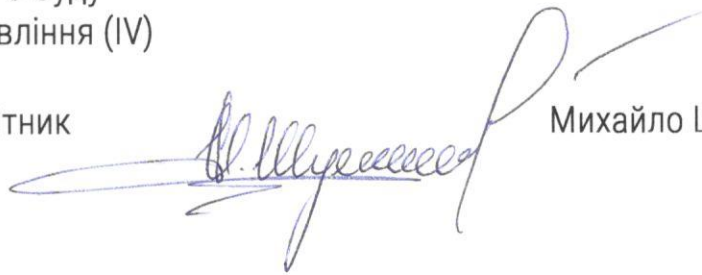
Оцінюючи дисертацію Сандрачука Ярослава Володимировича як таку, що виконана на високому науково-теоретичному рівні, варто звернути увагу на такі окремі положення, що мають дискусійний характер.

Автор пропонує поглиблення спеціалізації адміністративних судів шляхом утворення в їх системі судів, які спеціалізуються на розгляді податкових, виборчих, соціальних та інших спорів, що забезпечить більш професійний підхід до вирішення публічно-правових спорів. Проте у різних регіонах України показники надходження справ, які надходять до адміністративних судів, за категоріями спорів є різними. Крім цього, надмірна спеціалізація судді на рівні судів першої та апеляційної інстанції є дискусійною і в контексті надмірних витрат на їх створення та утримання. Отож, можливо є сенс говорити про спеціалізацію суддів в цих судах за умов об'єктивної необхідності такої спеціалізації.

Висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка носить самостійний і творчий характер та має наукову і практичну цінність.

Дисертаційне дослідження Сандрачука Ярослав Володимирович на тему «Розвиток адміністративної юстиції в системі публічної влади» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» є завершеною науковою працею, а його автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Заступник керівника департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду -
начальник правового управління (IV)
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

Михайло ШУМИЛО

